

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile de răscoală nu se
primesc. — Manuscrisele nu se
retrimet.
INSEPARTE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
în Viena: M. Dvike, Heinrich
Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppelt
Nachfolger; Anton Oppelk, J.
Danneberg, în Budapesta: A. V.
Goldberger, Kokstein Bernat; în
București: Agenca Havas, Suc-
cursale de România; în Ham-
burg: Karo și Liebmann.
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe a colônă 8 cr. și
10 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarif și învoiașă.
Reclame pe paguna a 3-a o
serie 10 cr. sâa 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL LIX.

„Gazeta” iese în mâ-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. Tariful
L: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu duse în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar o cr. v. n.
sân 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 161.

Brașov, Luni-Marti, 23 Iulie (4 August)

1896.

Un „meg engedem“.

S'a făcut o gaură în cer, că într-o afacere de caracter naționalist a eșit odată și un rescript din cabinetul ministrului de interne unguresc, care nu se încheia cu cuvintele „nem engedhetem“ (nu pot permite).

Este cunoscut cetitorilor noștri, că activitatea societății literare „Petru Maior“ a studenților români din Peșta a fost suspendată din cauză, că fusese denunțată, că ar fi făcut politică, ceea ce statutele ei nu permit.

Adevărul este, că numita societate n'a făcut nici-odată politică, ci s'a conformat întotdeauna prescrierilor statutelor ei, ocupându-se exclusiv cu cestiuni, ce cad în domeniul literaturii și al științei.

S'a întâmplat însă, ca studenții români universitari să aibă și intrinsec de sine stătătoare de caracter social, unde din când în când se discuta într-un mod său altul și câte o cestiune politică. De aici și-au făcut arma denunciatorii, căci ei raționau așa, că dacă odată cineva e membru la societatea „Petru Maior“, și-a pierdut, chiar și ca cive academic, orî-ce libertate de-a se mai interesa, în afară de cercul activității sale în societate, și de cestiuni cu caracter politic.

Că pretensiunea acésta a fost prea monstruoasă o dovedesc și rescriptul ministrului, care cu totă silința, ce și-a dat-o, n'a putut să dovedească nici un cas concret pentru susținerea acelei denunțării, ci singurul pretext, ce i-a mai rămas și care privia edarea din partea societății a dramei „Horia“, a fost nimicit prin faptul, că din cauza prescripțiunii, cuprinsul acelei cărți nu mai putea fi urmărit judecătoresc.

N'a putut ministrul de interne să dovedească nimic în detrimentul societății și nici n'a putut să facă responsabilă societatea pentru ceea

ce unii membri ai ei, în calitate de civi academici, au lucrat de sine stătător, în afară de ea. Prin urmare n'a avut încătrău și a trebuit să debuteze odată și cu un rescript îngăduitor „punând condiția“ ca societatea să nu se mai ocupe în viitor cu cestiuni politice.

Condițiunea acésta e nu numai superfluă, dăr chiar și absurdă, pentru că orî statutele dic, că societatea să nu facă politică și atunci se înțelege de sine, că n'are să se ocupe cu politica, — orî nu o dic acésta și atunci ministrul n'are drept să-i pună condițiunii de felul acesta. În cazul de față statutele mărginesc hotărît activitatea societății la terenul literar. Decî, dacă ministrul se vede îndemnat să concedă continuarea activității societății, faptul acesta însuși dovedesc, că nu s'a aflat nimic ce ar pute să constituie o călcare a statutelor. Atunci însă ce sens are condițiunea pusă de ministrul?

Dăr nu voim să ne ocupăm aici cu contra-dicerile, ce le conține rescriptul ministerial, ce-l publicăm mai jos. El ne face impresiunea, că nu motivează atât hotărîrea ministrului de-a restabili societatea în drepturile ei, cât mai mult vré să justifice măsura violentă de suspendare, ce a fost luată în contra societății anul trecut din partea lui.

Orî cum ar fi însă, faptul însuși, că ministrul a dis odată „meg engedem“ (permite) aduce pe șovinismul dela „Egyetértés“ în turia. Ei nu înțeleg logica ministrului nicidecum. Nu înțeleg, cum acesta acuză pe tinerii universitari români, că au făcut politică, și încă o politică extremă antimaghiară, în societate și totuși dă voia, ca societatea să și continue lucrarea.

Noi am arătat mai sus, de unde derivă rezoluțiunea îngăduitoare a ministrului. Șovinismul dela „Egyetértés“ găsec însă, că nu lipsa de fapte concrete, carî se susțină învinuirea,

ci dorința ministrului de a se arăta conciliant, în scop de a contribui astfel mai ușor la rezolvarea cestiunei române, l'a făcută să aducă acea hotărîre. Ba ei numesc chiar surprindătoare și extra-ordinară „părținirea“, de care dic, că s'ar bucura universitarii români din partea ministrului și se tem, ca nu cumva printr'o asemenea procedere să fiă din nou incurgiați „agitatorii naționali“.

Temerea extremilor șoviniști este în tot cazul ridiculă în fața celor ce se petrec în țară, când pe totă linia continuă persecuțiunile politice și când însuși ministrul arată în rescriptul său părerea sa de rău, că din cauza prescripțiunii nu poate să urmărească pe cale judecătorească societatea „Petru Maior“ ca editoară. Atunci numai de politică îngăduitoare și de bunăvoință guvernamentală nuse poate vorbi. Rescriptul și comentarul, ce 'i-l fac extremii șoviniști, ne dovedesc din contră, că orî-ce fel de conciliațiune este în împrejurările de față a priori cu neputință față cu politica nebună de vindictă, ce-o urmăresc și unii și alții.

Rescriptul ministerial

privitor la societatea academică
„Petru Maior“.

Etă rescriptul, prin care ministrul de interne sisteză cercetarea în contra societății „Petru Maior“ și concede, ca să și continue activitatea:

Cu tôte că în decursul cercetării pornite contra societății „Petru Maior“ a tinerilor români din Budapesta, după cum dovedesc actele de investigația așternute, la 9 Ianuarie și 21 Februarie c. sub n-rii 3039/95 și 2773/96, s'au ivit puternice momente de prepus, că societatea „Petru Maior“, — al cărui scop pe baza § 2 din statute este lățirea culturii, cu eschiderea politice, — a trecut peste scopul și cercul ei de activitate și s'a amestecat în ma-

chinațiunii politice; căci în urma cercetării se pôte privi ca dovedit, că, până când numita societate, neglijând scopul statorit în § 2 din statute, ținea numai în casurile cele mai rari prelegeri științifice în sinul societății, pe atunci la convenirile naționaliste tot mai dese din timpul din urmă și la prelegerile ținute de către agitatori în restaurante, luau parte nu numai membrii, ci și conducătorii societății, — și pregătirile pentru prelegerile și adunările acele îndreptătesc concluzia, că aceste machinațiuni îndreptate în potriua *ideii de stat maghiar* pornesc din sinul reuniunii „Petru Maior“, și că însa și reuniunea este depozitara de încredere a acestor afaceri; și cu tôte că suspiciunea, — că scopul acestei societăți nu este cultura, ci nutrirea și lățirea ideilor naționaliste române, contopite sub masca culturii cu politică de di, și îndreptate în potriua *ideii de stat maghiar* — e întărită și mai mult prin edarea cărții intitulată „Horia“ de către societate și pe spesele societății, — deorece cartea acésta nu numai că e de conținut curat politic și astfel și numai singur edarea ei însemnă o vătămăre fațășă a statutelor, ci afară de acésta numita carte e plină cu atacuri, cari pe baza prg. 172 din codul penal conțin delict pentru agitare contra națiunii maghiare, și mai ales pentru agitare la ură contra unei clase; cu tôte acestea considerând, că faptul din urmă, intrând prescripția, nu mai pôte fi urmărit pe cale judecătorească, ér pentru altă activitate contrară statutelor acum odată *in mod exceptional* nu doresc să se continue nici pe cale administrativă procedura investigătoare: cu aceste sistez suspendarea ordonată contra reuniunii tinerimei române „Petru Maior“ din Budapesta prin hârtia mea de sub Nr. 1723 res. ex 1895, și permit continuarea activității sale sub condițiunea, că societatea în viitor nu se va mai ocupa cu machinațiuni politice.

Budapesta, 9 Iulie 1896.

În locul ministrului:
Emeric Latkoczy,
secretar de stat.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Femeia Română.

De Carmen Sylva.

III.

Maria Putoianca, fiica poporului, a însoțit pe tatăl său în tôte luptele sale contra Turcilor. Ea a fost prinsă și dusă la Constantinopole. Sultanul voi să o vadă. „E adevărat, 'i dișe el, că tu ai ucis un Turc cu propria ta mână?“

„Nu un Turc, ci dece! și mi pare rău că n'am ucis o sută, atâta abia ar ajunge pentru a răsbuna mórtea unui părinte!“

Sultanul fú așa de mulțămîit de acest răspuns, că-i dădu libertatea.

Bunica unuia din aghiotanții noștri a văcut tînd pe bărbatul său pe ulițele Bucureștilor. Ea luă pe cei un-spre dece copii ai săi, merse la Constantinopole și a îngenuchiat în calea Sultanului; privirea acestuia a fost atrasă de către două-spre-

dece persoane în doliu mare. El o cercetă și o întrebă ce putea să facă pentru ea.

— Eu cer capul pașei, care a pus să asazineze pe bărbatul meu.

Sultanul i-l dădu.

Un proprietar voia să facă o hotărnicie nedreaptă, prin care moșia sa se mărea și despoia pe țeranî. El a câștigat pe primar și pe câpî-va ômenî ai subprefecturii, înjugă patru boi la un plug și începî a trage brazda de hotărnicie.

Țeranîi erau adunați toți într'o pădure vecină și priveau la acésta despoiere înceștându-și pumnii.

De-odată o femeie, cu copilul în brațe, eși din mulțime, se aruncă înaintea boilor, puse copilul la piciorile lor și strigă:

— Vor merge peste el înainte de a face acésta nelegiuire!

Reporturile între femeia proprietarului și țerance sunt câte-odată încântătoare.

Ele se duc la ea când voesc, o îmbrățișează ca pe o soră și-i cer o flóre roșă din grădină, o garofă spre a-o pune în cap, un bujor cu care-și frécă obraji și

bărbia în loc de suliman, când merg la horă, — jocul de Duminecă. Ele nu se hotărâso a servi, căci acésta le-ar înjosi, și acésta ocupație o lasă unguroicelor și țigancelor. Independența este pentru ele un lucru sfânt, chiar în meserie. O femeie cerî proprietarului scândurî pentru a face sicriu bărbatului său, dăr 'i aduse 60 de bani pentru a avea aerul, că i-le plătesce.

Spațiul 'mi lipsesc pentru a povesti tot ce am văcut în timpul războiului.

Un nenorocit băiat, pe care l-am îngrijit în barca mea în timp de 4 luni, muri în brațele mamei sale în momentul când eu eșeam din sală. Ea începî a suspina și a țipa. O dómna 'i puse cu blândete mîna pe umér și-i dișe: „Nu țipa! Noi am voi să nu scie Regina pentru câte-va césuri mórtea fiului tîni!“

Ea tăcu pe loc.

Eu le-am văcut căutând pe bărbatul lor până la șanțurile dela Plevna, prin obuzurile tunurilor pentru a le aduce puține fructe său rufe, și încă căutându-l din spital în spital când află, că era rănit, stînd

în piciorle la căpătăiul lui di și nópte, fără a îndrăzui măcar a se pune jos.

Cu părere de rău mă las de a povesti în amănunțimi în *Revue des Revues*, numéroșele și încântătoare întemplări ce se găsec în cronicari și acele, pe care le-am văcut cu proprii mei ochi. Eu n'am putut să arăt, decât spicuind, pe femeia română de prin veacuri. N'am putut decât să ridic un mio colț din vélul acestei istorii așa de însemnat. Așî puté umplé un volum mare povestind moravurile și obiceiurile țărancesci, a acestei ființe răbdătoare și devotate, care lucrăză la câmp vara, și ierna la meșteșug. Ea tórce, cósce, brodează costume mărețe, care strălucesc de albéță și de colorî armonioșe la razele sórelui strălucitor. Ea nu zimbesce decât rar și se vesteșose repede, sub povóra muncii prea grele și sub povóra mulțimei copiilor.

Seriositatea sa e impunătoare și atîngătoare în același timp, când nu se schimbă în asprime, ceea-ce se întemplă câte-odată țerancelor bogate, care apasă greu pe cele

Căderea lui Banffy.

Diarul „Deutsches Volksblatt“ din Viena se ocupă în numărul său de alaltăieri la loc de frunte cu căderea apropiată a actualului ministru-președinte ungar. După-ce numitul diar espune scăderile lui Banffy, ca bărbat de stat, și după-ce amintesc cochetărilor și pacturile sale cu Jidani precum și incorectitățile și abuzurile grozave întemplate în timpul guvernării sale, ajunge la concluziunea, că șeful cabinetului ungar s'a făcut imposibil, și că fi dat la o parte de — sus, înlocuit fiind de contele Iuliu Szapary. De-altcum etă ce se dice între altele în amintitul articol al lui „Deut. Volksblatt“:

Se vorbește destul de apriat, că pașaportul lui Banffy e deja pregătit în totă forma — l'au pregătit de sus. O persoană, care stă apröpe de tron, declară mai adiniöră, că liberalii din Ungaria îl silesc pe Majestatea Sa monarchul, să cumpănescă raporturile din Ungaria din punct de vedere catolic. Cercurile inițiate comentază această enunțare senzațională astfel, că guvernul-Banffy va mai rămâne în viață numai până la alegeri, și viitorile alegeri nu le va mai conduce Banffy, ci Iuliu Szapary, în fruntea unui cabinet de tranziție. Este lucru natural, că întorsătura această va avé urmări importante.

Politica internă a Ungariei, pe care până acuma o făuriau exclusiv liberalii și vasalii lor, va trece prin schimbări radicale; căci acum și numai faptul, că noușle alegeri vor fi conduse de adeptul vederilor mai conservative — ce e drept contele Szapary nu este politician curat conservativ — va avé influență hotăritoare asupra raporturilor de partid din parlamentul maghiar, și urmările sale finale peste tot încă nici nu se pot prevedé astăzi. Nu este însă nici o îndoială (!?) că în cazul acesta atât conservativii, cât și naționalitățile, precum și partidul poporal din Ungaria vor fi reprezentați în mod corespunător în noul parlament, și încă în detrimentul mandatorilor liberalilor și ale fracțiunilor Kossuth-Eötvös-Justh, aliate cu liberalii.

Austro-Ungaria și România.

Diarul „Epoca“ din București, care a fost adus mai întâiu scirea despre călătoria împăratului Francisc Iosif în România, publică în numărul său de Sâmbătă unele amănunte despre împrejurările, în cari s'a hotărît această călătorie. Etă ce scriă numitul diar:

Regele nostru fusese invitat de împăratul Austriei la serbările ce se vor da cu prilejul inaugurării lucrărilor dela Porțile de fier. Majestatea Sa părea puțin dispus a primi această invitare. Cuvântul acestei ezitațiuni era prezența la aceeași serbare

a Regelui Serbiei și a prințului Bulgariei. Regele Carol nu voia să se arate pe un picior de egalitate cu acești Suverani, în cortegiul micilor domni din Balcani, chiamați pentru a întocmi o mică curte în jurul Impăratului Austriei.

Atunci, Impăratul Francisc Iosif în mod spontan a făcut cunoscut, că mergând Regele Carol la Porțile de fier, îi va întörce visita în România. Această distincție nu o vor primi nici Regele Serbiei, nici prințul Bulgariei.

În urma acestor împrejurări s'a hotărît și călătoria Regelui nostru la Porțile de fier și visita împăratului Francisc Iosif la București și Sinaia.

Mai departe arată „Epoca“, că contele Goluchowski s'a folosit de această cestiune de etichetă pentru a accentua și mai mult politica sa simpatică României, și pentru a marca și mai bine deosebirea ce o face între România și între Serbia-Bulgaria.

Vorbind apoi despre diferendul greco-român „Epoca“ scrie:

Contele Goluchowski, de când mai ales Bulgaria și Serbia s'au depărtat de tripla alianță, s'a silit a resabiili relațiunile rupte dintre România și Grecia. Deja cestiunea această fusese atinsă într'o convorbire, ce s'a urmat între prințul nostru moștenitor și prințul moștenitor al Greciei, cari s'au întâlnit la Mosova cu ocazia încoronării Țarului.

Bunele oficii ale contelui Goluchowski s'au exercitat prin baronul Cosjeck la Atena și prin reprezentanții săi în București.

Guvernul nostru s'a angajat, ca procesul Zappa, deferit tribunalelor noastre, să nu fiă câștigat de Statul român (și ministerul public a susținut în ședință această teză, ér în urma acestora Grecia și România și-au reluat relațiunile mai mult timp întrerupte.

...De o alianță formală între Grecia și România nu pöte fi vorba, dér e probabil, că o apropiere din ce în ce mai strinsă, încurajată pe cât se pöte de diplomația austriacă, se va produce.

Deja se vorbește de o apropiată convenție de comerț ce s'ar încheia între România și Grecia.

Grecia ar ceda tariful ei de favóre grânelor noastre și vitelor române, fără a opune intrării acestora rigorile unui serviciu veterinar prea aspru. România ar concede un regim privilegiat pentru vinurile și stafidele grecesci.

Când acum câți va ani se începuseră negocierii între România și Grecia pentru un tractat de comerț, negocierile s'au rupt din cauza cestiunei pieilor. Se pare că de astădată această greutate va putea fi înălțurată.

Se agită și cestiunea încheierii unei convențiuni consulare cu Grecia, dér această cestiune înfățișază mai multe dificultăți.

metamorfoasă.

În „Egyetértés“ dela 2 August c. am dat peste o scire publicată sub titlul „Schimbarea lui Lucaciu“, despre care n'am fi știut ce să credem, că ore este numai o născocire șovinistă, ori este adevărată, decât nu am fi cetit și într'o corespondență a „Tribunei“ din Sibiu, dela Baia-mare, aceleași minuni, ce confirmă cu-prinsul notiței fôiei unguresci.

Vom reproduce și una și alta, lăsând, ca bunul simț al cetitorului și judecata sa sănătösă să dea verdictul.

Etă ce scrie „Egyetértés“ sub titlul amintit:

În Șisești, domiciliul vestitului archiagitor român Vasilie Lucaciu s'a serbat cu mare pompă festivă mileniul maghiar. Serbarea a presădat'o Dr. Vasilie Lucaciu în prezența căruia scolarii de-acolo, împreună cu părinții lor și împreună cu președintele serbării (Lucaciu) au cântat cu mare însuflețire pe „Jsten alda meg a Magyarai“ și „Szozai“-ul maghiar. Unul din cei de față a întrebat pe Dr. Lucaciu: „Ce este asta părinte?“ Ér Lucaciu i-a răspuns: „Tempora mutantur“.

Lăsăm acum să urmeze partea din urmă a corespondenței din giurul Băii mari, publicată în „Tribuna“ de Sâmbătă, privitoare asemenea la misterioasă metamorfoasă a părintelui dela Șisești.

După ce arată decăderea spiritului, ce se observă în părțile acelea, de când preoți și dascăli se întrec în glorificarea mileniului unguresc, corespondentul „Tribunei“ continuă astfel:

„Causa acestei decadente periculoșe pe aici în genere e cunoscută. De când cu reîntörcerea fostului membru marcant de odiniöră al comitetului național Dr. Vasilie Lucaciu la Șisești, inimile multora s'au infiltrat de böla contagiösă a așa numitei „impăcări“ cu vrășmașii noștri seculari; căci ați — durere — ocupă din ce în ce tot mai mult teren principiul, că trebuie să ne apropiem de Maghiari și să ne împăcăm cu dênșii, căci acesta o pretinde binele nostru al tuturor. Pe baza căruia program să fiă această? nu se spune.

Spre justificarea celor expuse — ca să fiă odată lumină, și lumea să nu örbece în întunerec, — mă provoc la următoarele fapte adevărate:

a) cu ocazia serbării milenare în șöla din Șisești, băieții scolarii au declamat poesii patriotice maghiare și au cântat pe unguresce, de ougetai, că esoi în Kecskemét. Această în prezența preotului Dr. Vasiliu Lucaciu, care a presădiat acea serbare milenară;

b) în adunarea generală șölară ținută în luna Maiu a. c. la Dânești în cauza întregirii salariilor învățătoresci, prin ajötore

de stat la 300 fl. (prezenți mai mulți preoți, notari și pretori cercuali) d-l director al șölei Dânești-Bontăeni Dr. V. Lucaciu s'a declarat gata a primi 200 fl., ajutor dela stat, pentru acea șöla, făcând observarea naivă: „să nu fiă apoi acel ajutor, ca și calul troian, care să asoundă în interiorul său soldați înarmați“.

Videant Consules! Unii dintre preoții prezenți i-au urmat lui.

c) părintele dela Șisești s'a declarat nu mult după reîntörcerea sa oătră un coleg al său (D. C.), că diarul „Tribuna“ a încetat a fi fôia seriösă, că abia dispune de 5—600 abonenți, și are să încete; însă va apăre cât mai curând un diar nou în Transilvania, cu program mai sănătös spre a apăra marile interese naționale.

Am dorit ale expune totă aceste ca fapte adevărate, spre orientarea publicului român. De aci va afla, că — dău — de când să simte zefiur brotist pe aici, trebile nu ne merg chiar bine. Răspunderea însă va să o pörte acela, care gerându-se a fi conducător adevărat — cu scirea conduce rău pe frații săi Români.

SCRIRILE ȚILEI.

— 22 Iulie.

Manevre în onörea Țarului. Diarul „Presse“ din Viena anunță, că în onörea Țarului se vor arangia în apropierea Vienei adevărate manevre, și adevă între corpul de armată II din Viena, sub comanda contelui Üxküll-Gyllenband și corpul de armată V din Pojun sub comanda arhiducelui Frideric. Manevrela se vor ține între Bruck și Pandorf.

— 0 —

La catastrofa de pe câmpul Chodinsky. Țarul Nicolae II a dat două Ucasuri, privitor la catastrofa îngrozitöre ce se petrecuse pe câmpul Chodinsky de lângă Mosova cu ocaziunea încoronării sale. În cel dintăiu Ucas se constată, că la nenorocire au cea mai mare vină autoritățile din Mosova, cari n'au luat la timp măsurile de lipsă pentru susținerea ordinii și siguranței. Șeful poliției din Mosova imediat a fost suspendat, și Țarul a ordonat, ca și ceilalți funcționari publici, cari sunt vinovați cu neîmplinirea datorințelor, să primescă pedepse corespunzătoare. În al doilea Ucas se constată, că mai ales rivalitatea dintre singuraticile autorități au cauzat catastrofa.

— 0 —

Căsătoria principelui de tron italian. Diarul serbesco „Dubrovnik“, ce apare în Cattaro, asigură, că în curând se va publica logodna principelui de corönă italian cu prinöesa Elena din Montenegro. Principelu este acceptat în Cetinje cam pe la mijlocul lunei August, și deja acum au început a se face mari pregătiri pentru primire.

— 0 —

Promoțiune. Lună în 27 Iulie n. a. fost promovat în sala festivă a universității

sărăce și n'au milă de chinurile lor. Pe de altă parte ele se ajötă între ele în chipul cel mai miscător. Când o familie are mulți copii, femeile sterpe a satului iși împărțesc. Ele numesc pe copiii adoptați: copiii de suflet.

Decă această țără există încă, în urma atător invazii, femeilor li-se datoresce. Ele au fost păzitorii limbei, religiunii, tradițiunilor sale. Sunt o grămadă de legende, de vechi balade, adunate de oătră scumpul și neuitatul poet Alexandri, care povestesc actele de curaj și de devotament ale femeii române.

Să nu vă înșelați, vădënd'o jucând ca o Poloneză și auzind'o vorbind ca o Parisiancă. Cultura străină n'a schimbat'o.

Ea e încă aceeași soție aprinsă și ambițioșă, mama pasionată a vechilor timpuri. Ea intruse pe lângă aceste, alte calități tot așa de mari; ea e o delicată îngrijitöre de bolnavi. Trebuie să o veți îngrijind pe țărani săi ca un medic și conducându-și moșia ca un om de afaceri.

Femeia română nu socotese jertfele

sale. Ea le găsesce naturale. Ea a uimit pe medicii străini în rășboiul dela 1877.

Ea se lipsese de tot pentru a da o educație copiilor săi. Ea e naivă și vicleană, nepăsătöre, cel mai bun prietin al bărbatului său și cel mai îngrozitor vrășmaș al lui, îndată ce sunt în dușmăniă. Alexandri dice, că söröle caută să pătrundă pe sub ciucurii lungi a negrelor lor gene spre a lăsa flacără sa în marele lumină a ochilor lor. Limbagiul lor e bogat și înflorit ca tôte limbagiurile Orientului, mărini-mia lor nu le îngădue nici odată a ținea socotelii. Inima le biruesce în tot-déuna.

Larga brobödă, care le învelue, cu austerile sale indoituri, dă trăsăturilor și mișcărilor sale o măreție antică; și maternitatea i pune pe frunte o diademă invidibilă.

„Mama mea, măicuța mea!“ era strigătul răniților în timpul lungelor țile și nopți de suferință. Dér iși găseau la căpătăiul lor cui să adreseze suspinele lor.

Nici una n'a rămas în urmă. Mamele

de bună familie au părăsit eleganța și mângărea bărbatului spre a se aședa într'o colibă, lângă sala unde gemeau răniți; frumoșele dame de lume țineau în brațele lor pe sermanii Turci, cari mureau de tifos negru, cea mai îngrozitöre din tôte bölele molipsitöre.

Nu se observa nici slăbiciune, nici dare înapoi, nici șovăială. Înfruntă infecțiunea și merg să îngrijescă pe copilul bolnav de difterită sau de scarlatină a prietinei neburnă de frică.

Copilița română, în virstă de doi ani, cu mari ochi melancolici sub părul cel negru, cu un limbaj limpede și curat, e de o precocitate surprindătöre. La virsta de 5 ani, ea, e mica mamă a fraților și a surorilor sale. La opt ani e apröpe o fată mare. Ea nu se mai mărită la doi-spre-dece ani fiind-că legea nouă o opresce, atunci ea se apucă în schimb de studiu, trece bacalaureatul, se face doctor; căci trebuie o esire prisosului care se frământă sub aceste plețe bogate, sub aceste mari sprincene cuminți și încântătöre.

Sunt patru-șeci de ani, când intrând într'un salon rămăneai surprins, că nu găsesci decât frumșei perfecte.

Dér atunci viața era simplă. Astăzi ea a devenit grea. Fetifele de dece ani împărtășesc deja grija părinților lor și știu prea bine, că lucrurile nu sunt așa de frumoșe în această lume.

Jertfele și suferințele pöte sunt folositöre spiritului, — fiă, — dér de sigur vătămătöre desvoltărei corpului care nu mai cresce ca o frumoșă flöre fără de grijă și liniștită, fără a mai vorbi de plăcerile lumesci ce nu se cunoscseau altă dată și care au ajuns tot așa de amețitöre și tot așa de luxöse ca și în celelalte țări.

Dér e cu neputință a se opri, mai ales în o țără care a făcut șforteri supra-omenesci pentru a fi într'un timp așa de scurt la nivelul de desvoltare a celorlalte țări. Fatal trebuie să cadă în multe greșeli, să lünece pe marginea multor prăpastii, să se înămolescă în primejdii neprevădute. Virtețul v'au cuprins, scumpele și mult iubitele mele Romănce, pe care eu v'am

din Viena d-l *Romulus L. Crăciun* la gradul de Dr. în medicină. Felicitările noastre.

—o—

„Demonstrații osândiți”. Sub acest titlu „Bud. Hir.” dela 31 Iulie aduce știri, că conducătorii „Valahilor” din Șomcuta-mare, pe cuvânt, că ar fi agitat poporul să demonstreze contra mileniului, au fost osândiți din partea solgăbirău ui din Șomcuta, anume *protopopul român* de-acolo, advocații *Nilvan și Dragoș*, învățătorii *Blaga și Ilie Pop* la o amendă de câte 30 fl., și alți mai mulți la câte 10 fl.—Vom Reveni.

—o—

Osândirea unei bande criminale. După o petraotare de șese săptămâni s'a pronunțat alaltăeri la tribunalul din Agram sentința asupra a 36 acușai, aparținători unei bande, ce comisesse prin Croația 18 omoruri, apoi nenumărate jafuri și furturi. Dintre acușai au fost osândiți: 17 la moarte prin ștreang, 1 la 20 ani, 1 la 17, 2 la câte 15, 1 la 10, 1 la 1 $\frac{1}{2}$, 3 la câte 1 an, și 2 la câte 3 luni temniță grea. 8 indiviți au fost achitați între cei osândiți la moarte sunt și două femei.

—o—

Starea sâmbănăturilor. Din Tohanul vechiu ni-se știe, că sâmbănăturile prin ținutul acela sunt peste tot bune. Grânele sunt bine rodite. Cucuruzele sunt cam mărunt și au lipsă de ploie. Secerișul va începe zilele aceste.

—o—

Concertele muzicii orașenești din grădina otelului „*Pomul verde*” devin cele mai interesante și mai atrăgătoare în orașul nostru, și acesta multămită atențiunii și amabilității, cu care d-l *Krause*, actualul dirigent al capelei, se poartă față de așteptările publicului. Mai rar s'a vădit în orașul nostru un concert atât de animat și însuflețit, cum a fost d. es. concertul de Sâmbătă seara. S'au eseutat la ael concert vre-o 5—6 piese românești, unele din ele au fost repetate de câte 2-3 ori; „*Răsnetul*” lui *Andrei Mureșianu* a fost repetat de patru-ori. În tot decursul acesta publicul entusiasmă făcea să răsună grădina de aplause și strigăte de „bravo”. Se înțelege, că în urma acesta concertul de ieri-seară. Duminecă, a fost încă și mai cercetat decât cel dintâiu. Marea grădina dela „*Pomul verde*” era plină de lume așa că nu găsiu liberă o singură masă. Cântările românești au fost de-asemenea cele mai aplaudate nu numai din partea Românilor, ci din partea publicului întreg, așa că au trebuit și ieri-seară să se cânte mai multe piese românești afară din program; unele din ele au fost și acum repetate. Publicul s'a depărtat și dela acest concert foarte multămit.

Mâine, Marți, la 5 ore p. m. va concerta muzica orașenească pe promenadă, și la 8 ore seara va concerta din nou la „*Pomul verde*” intrarea 30 cr.

studiat cu totă puterea mea, cu tot sufletul meu și pe care eu mă bizui în viitor, voi cari n'ați lăsat a se scufunda țera voastră de atâtea invasiuni, voi i veți da încă eroi ai cugetărei și ai săbiei, voi i veți da încă mame nobile și mândre având în ele totă seva acestui pământ bogat și producător, care le-a purtat și hrănit.

Mame române! Voi, care ați plâns atâtea când ingerul destructor a trecut peste noi cosindu-ne familii întregi, răpindu-vă tot ceea ce voi iubeați, voi, care a-ți luptat ca să faceți din fii voștri oameni; voi cari nu dați îndrăgă când e vorba de a înainta, mame române, viitorul e în mâinile voștre.

Din măruntaele voștre renasce această țară, a cărei urșită viitoare nu se știe, dăr care trebuie să dea nota sa în concertul civilizațiunii europene.

Mame române, păzitoare a celor mai scumpe comori, voue vă sunt încredințate aceste *mâni* pentru cari atâtea veacuri au luptat și au suferit.

Concedierea soldaților înainte de termen. De câți-va ani la Regimentele de infanterie din Austro-Ungaria, concedierea soldaților, după timpul serviciului de trei ani, nu era în proporțiune cu cererile, cari intrau la miliția. Pentru a se pute însuși ținea strict numărul efectiv al soldaților în timp de pace, se hotărise, ca dela fiă-care companie să se concedieze câte 10—12 soldați după împlinirea a doi ani de serviciu, și nu după trei ani, cum este de obicei. Dăr concedierea acesta nu se întâmpla la toate regimentele într-o formă. La unele regimente concedierea depindea dela gradul de calificare al soldaților, la altele dela rezultatul obținut în mărșarea puscei etc. Prea puține regimente au fost, la cari să se fi luat în considerare lucrul câmpului rămas înapoi din cauza lipsei de brațe.

Acum însă ministrul comun de război a dat o ordinațiune cu data de 18 Iulie n. c. în care prescrie cu rigore modul și ordinea, în care să se fiă concediați soldații după împlinirea a doi ani de serviciu. Concedierea se va face cu luarea în considerațiune a *ocupațiunii de-acasă a soldaților*. Aume în primul rând vor fi concediați soldații, cari înainte de a intra la miliția s'au ocupat cu *economia*. Intre aceștia vor fi preferați tinerii, cari au absolvat vre-o școală de agricultură sau de vierit; apoi aceia, cari încă n'au absolvat școlile sus amintite, dăr la intrarea lor la miliția deja erau înscriși. În sensul ordinațiunii, după aceștia vor fi luați în considerațiune la concediere acei soldați în activitate, cari în decursul servirei lor în armată au fost primiți la vre-o școală de agricultură sau de vierit. Acei muncitori însă, cari înainte de-a intra la miliția s'au ocupat cu vre-un ram de industrie, vor fi luați în considerațiune numai în locul al doilea, adică după economi.

În ordinațiunea ministerială însă s'a omis a se indica și ordinea, după care cu ocaziunea întregirii numărului efectiv, ce se întâmplă primăvara, sunt a se chiami tinerii în primul rând. Ar fi de dorit, ca să se precizeze și acest punct în favorul tinerilor agricultori.

Notițe din istoria școlilor noastre medii.

(Urmare).

Dr. Ioan Meșotă. D-l profesor Ioan Popea, prietinel din copilăria al directorului Meșotă, a scris la 1888 biografia acestui bărbat distins cu multă căldură și cu amănunțite și esacte date asupra vieții lui și în deosebi asupra personalității lui. Mă voiu mărgini deci aci a reproduce din programa școlilor noastre pro 1888/89, unde s'a publicat acea biografie, părțile mai indispensabile pentru reînnoirea imaginii nobile a distinsului bărbat de șolă Ioan Meșotă:

Dr. Ioan Meșotă s'a născut în Dârstele Brașovului la anul 1837. Rămânând de mic copil orfan de mamă, tatăl său George, curatorul bisericei din comuna sa, om cu frica lui Dumnezeu și cu dare bună de mână, unul dintre acei țărani români, cari, înzestrați cu minte sănătoasă firească, sunt pătrunși de nefățăritul simț religios-moral și de adevăratul și ferbinte dor de nămul lor, îl destină pe tănărul Ioan pentru învățătură.

Îl dăte la școlă din Dârste, apoi la școlă primară din Turcheș și de aici îl aduce la Brașov, unde băiatul Ioan urmă cursul învățăturilor elementare la școlă română din Schei și la cea catolică din cetate; și după terminarea școlilor elementare la 1850, intră ca elev în clasa I. a gimnasiului român, unde emulă cu colegul său Titu Maiorescu, unul din bărbaii cei mai distinși ai poporului nostru, sub profesorul și directorul de atunci Gavriil Munteanu.

După terminarea celor 4 clase gimnasiuale la gimnasiul românesc inferior (dela 1850—1854) își continuă studiile la gimnasiul luteran de aici între anii 1854—1858. Meșotă plecă în toamna anului 1858 la universitatea din Viena, unde în timp de 2

ani ascultă cursurile filosofice, și în toamna anului 1860 se duse la Bonn, unde urmă mai departe studiile începute în capitala austriacă. În anul următor, 1861, luă doctoratul în filosofie și apoi veni ca profesor la Brașov. În 1870, după mărșea directorului Gavriil Munteanu, fii ales director al școlilor noastre medii, care funcțiune o purtă cu onoare până la sfârșitul vieții sale, până la anul 1878 (19 Ian.)

Ca profesor Meșotă era exemplar în privința împlinirii cu conștiință a datoriilor sale, devotat cu totul chiamării sale. Preparațiunile și traduceriile din Horaț, Homer, Tacit, Sofocle și Plato, rămase dela el ca manuscrise, sunt o probă invederată în privința acurateții, cu care își împlinia chiamarea sa.

(Va urma.)

Convocări.

Conform dispozițiunii Vener. Consistoriu arădan dno 22 Maiu n. c. Nr. 2652, convocăm *Adunarea generală* a Reuniunii învățătorilor dela școlile conf. gr. or. române din tractele protopresbiterale *Timișoara, Lipova, Banat Comloș și Belint*, pe 8 (20) August n. c. în biserica gr. or. română din Fabricul-Timișorii pe lângă următoarea programă: 1) La 8 ore a. m. asistarea în corpore la chemarea Duhului sânt. 2) La 9 ore a. m. deschiderea adunării prin preside. 3) Apelul nominal. 4) Raportul presidial și al cassarului. 5) Votarea proiectului de statute, conform ordinului în ministeriu dno 27 Martie c.

Revocăm în memorie confrăților colegi îndatoririle, cari li-se impun prin regulamente și dispozițiunii existente în vigoare față de acest corp didactic, merit a promova cauza culturii și propriile lor interese; apelăm în special la conștiința demnităților și a datorinței lor sacre de a răspunde cu o însuflețire demnă apelului nostru, în deosebi acum, când este pusă la ordine reactivarea acestei reuniuni pe nouă base.

Apelăm la sprijinul on. inteligenței, a onor. preoțimii, prea on. domni protopopi, deputați ai sinodului eparhial și congregațional, — bărbați distinși de biserică — rugându-i să urmeze onorificei invitării de a participa la adunare și a nu ne lipsi de sprijinul lor; voind să ne convingem și cu acea ocaziune prin faptă, cari sunt bărbați cu dor de cultură pentru nămul lor.

Banat-Comloș, 26 Iunie v. 1896.

Iuliu Vuia,
preside.

Valeriu Ghilășanu,
notar.

Adunarea generală a despărțământului XXXIII (Treisoacne) al „Asociațiunii transilvane” se va ține Marți în 31 Iulie st. v. la 2 ore p. m. în sala școlii române gr. or. din opidul Brețu după următorul

Program: 1) Deschiderea adunării prin directorul despărțământului. 2) Constatarea membrilor, înscrierea de membri noi și încasarea tacselor. 3) Raportul subcomitetului și al cassarului, după care se va lua deciziunea, dacă acest despărțământ abia înființat, va mai pută subsista de sine, sau se va reincorpora la despărțământul Brașovului, din care a făcut și mai înainte parte. 4) La cas de-a se susține despărțământul și mai departe, alegerea unui actuar și defigerea locului ținerii adunării generale prossime. 5) Inchiderea ședinței.

Brețu, 20 Iulie v. 1896.

Dimitrie Coltofeanu,
director.

NECROLOG. Nicolae Frateșiu, paroch în Sânpetru, în numele întregii sale familie cuprinsă de adâncă jale pentru pierderea de care voința celui Atotputernic a făcut-o părtaşă, aduce cu cea mai profundă durere la cunoștință, că prea iubitul său fiu, *Nicanor Frateșiu*, Protosinoel Arhiepiscopesc, asesor consistorial arhiepiscopesc în Sibiu, membru pe viață al Asociațiunii Transilvane pentru literatura și cultura poporului român, și al mai multor reuniuni, în urma unei grele și îndelungate

suferințe, împărțit fiind cu sfintele taine, a încetat din viață în ziua de 20 Iulie st. v., în etate de 51 de ani.

Înmormântarea sompsonului decedat se va săvârși Marți în 23 Iulie st. v. la 2 ore p. m. în Bacifalu (Săcele). Cortegiul funebrel va pleca dela edificiul casei parohiale române la cimiteriul din Bacifalu, unde vor fi depuse rămășițele pământești, în cripta proprie, spre eternă odihnă,

Bacifalu, în 21 Iulie st. v. 1896.

Producțiuni și petreceri.

Tinerimea Română din Sălagiu invită la Petrecerea cu dans, ce se va arangia la 9 August n. c. în Acași, hotelul central, sub scut sigur, în folosul Bisericei române gr. cat. din Acași. Comitetul arangiator: Gr. Pop, president; Vas. Oros și Preotul Bălibanu, vicepresidenți. I. Truțașiu, secretar I; I. Bran cassar; Mihai Bobișiu, secretar II; Vas. Bôla, controlor. Pentru tinerime: Borosiu N., Butean I., Bran V., Cosma I., Costea Al., Cordiș Av., Dragoș Av., Delei V., Husti Tr., Iepure I., Măndruț Aug., Meseșan Cor., Maxim I. R., Moldovan Aug., Nichita A., Nichita G., Taloșiu I., Vasvari V. Intrarea: o persoană 1 fl. o familie de 3 membri: 2 fl. Inceputul la 7 ore seara. Suprasolvirile se vor chita pe cale diaristică.

Spre șoință: Trenul de cătră Carei sosese la gara din Acași dimineața la 8 ore, după am. la 6 $\frac{1}{2}$; oel de cătră Zelau și Șimleu dimineața la 7, după am. la 5 $\frac{1}{4}$. La gară vor sta la dispoziție trăsuri gratuite. De cuartire gratuite va fi îngrijit. Măncări gustose și beuturi curate se vor da pentru prețuri moderate.

Tinerimea română din Bran invită la Petrecerea de vară, ce se va arangia Sâmbătă în 27 Iulie st. v. 1896. Inceputul la 7 ore seara precis. Prețul intrării la bunăvoința P. T. public. Venitul curat este destinat înființării Reuniunii a femeilor române din Bran. Ofertele marinimose se vor chita pe cale diaristică. — Comitetul arangiator.

SCRIȘI ULTIME.

Sofia, 2 August. S'a săvârșit un atentat cu bombe explosive asupra petrei dela mormântul lui *Stambulov*. Crucea a fost distrusă. S'au mai aflat la fața locului bombe, cari n'au explodat

DIVERSE.

Femeia vândută. „*Sieb. d. Tagblatt*” din Sibiu istorisește următoarele: Un țeran cu numele Iosko C. a adus într-o zi la țerg un oar cu fân. Fânul fiind frumos, îndată și-a aflat cumpărător. Țergul s'a făcut și carul cu fân a fost dus la oumpănă pentru a fi măsurat. Cumpărătorul d-l H. lăsa să-i ducă fânul acasă. Aci cumpărătorul rugă pe țeran să ajute servitorului la descărcatul fânului. Cu ocaziunea descărcării, cumpărătorului îi pără ceva suspect și se depărta așa, ca Iosko să nu-l observe. Cam după 5 minute vădă cumpărătorul, că din carul cu fân iese o femeie, care o ascunsese în fân pentru ca fânul să cântărească mai mult. După ce s'a isprăvit cu descărcatul, Iosko și-a cerut banii voind să plece dimpreună cu soția sa; atunci însă cumpărătorul dișe, că el împreună cu fânul a cumpărat și pe femeia și astfel ea trebuie să rămână la el. Iosko se scarpină în caps și întreabă: „Ce, d-ta în adevăr ai cumpărat și pe femeia mea?” — „Se înțelege”, dișe cumpărătorul și într'un ton amenințator strigă lui Iosko: „dăcă nu voesci să-o lași aci, atunci voi aduce poliția și voi lăsa să te încuie pentru înșelațiune. În fine țeranul Iosko lăsa d-lui H. din prețul fânului 10 fl., ca rescumpărare pentru soția și apoi se duse acasă cu buzele umflate.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactor responsabil **Gregoriu Maior.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 1 August 1896.

Table of stock market prices in Vienna, listing various securities like bonds and shares with their respective values.

Cursul pietei Braşov.

Din 3 August 1896.

Table of market prices in Braşov, listing items like banknotes and silver with their values.

Table of exchange rates for German marks and Italian lire.

Nou abonament la GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Iulie 1896 st. v. s'a deschis nou abonament la care invităm pe toți amicii și prietenii noștri.

Table showing subscription prices for Austro-Hungary and Romania.

Table showing subscription prices for Romania and foreign countries.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Table showing prices for Sunday editions in Austro-Hungary.

Table showing prices for Sunday editions in Romania and foreign countries.

Abonarea se poate face mai ușor prin mandate postale.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

O specialitate naturală neprețuibilă este apa minerală alcalin-accidă bicarbonată ISVORUL „MATILDA“ de Bodok,

care după experiențele făcute sau dovedit ca o apă medicinală prea eficace și plăcută, mai ales: la conturbări de mistuire, maladiile stomacului, a rinichilor, a beșicii udului și ale organelor respiratoare etc.

Borviz de primul rang

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul său mare în acid carbonic natural — de un gust și efect prea plăcut și binefăcător — va îndeplini chiar și pretensiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

DEPOSIT PROPRIU în Braşov: strada Căldărarilor Nr. 68, în Sibiu, Sighişora și în Alba-Julia: la D-l I. B. Misselbacher sen., în Cluj: la Segesváry és társai, în Deva: la Balog Gyula, în Orăştie: la Németh János.

Cu toată stima:

Administrațiunea isvorului „MATILDA“

JOSEF GYÖRGY,

(comit. Hármszék). Bodok. (Transilvania).

Numere singurate din „Gazeta Transilvaniei“ a 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciurcu.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Budapesta — Predeal

Large table of train schedules between Budapest and Predeal, listing train numbers, departure/arrival times, and station names.

Cucerdea — Orșheiu — Regh.-săsesc.

Table of train schedules between Cucerdea, Orșheiu, and Reghin.

Ghiriș — Turda

Table of train schedules between Ghiriș and Turda.

Copșa-mică — Sibiu — Avrig — Făgăraș

Table of train schedules between Copșa-mică, Sibiu, Avrig, and Făgăraș.

Simeria (Pist) — Hunedora

Table of train schedules between Simeria and Hunedoara.

Braşov — Zărnești

Table of train schedules between Braşov and Zărnești.

Mureș — Mădăraș — Bistrița

Table of train schedules between Mureș, Mădăraș, and Bistrița.

Arad — Timișoara

Table of train schedules between Arad and Timișoara.

Sibiu — Cisnădie

Table of train schedules between Sibiu and Cisnădie.

Sighişora — Odorheiu-săcesc.

Table of train schedules between Sighişoara and Odorheiu-săcesc.

Nota: Orele însemnate în stânga stațiilor sunt a se citi de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii mai negre înseamnă orele de noapte.